

Avtomatizacija, informatizacija in vizualizacija tehnoloških procesov turističnih kompleksov in »wellness« centrov

Anton JANČIČ, univ.dipl.inž.el.
UNIOR d.d. – Program TURIZEM
Kovaška cesta 10, SI 3214 Zreče
anton.jancic@unior.si

ENERGY, ECONOMY AND ECOLOGY

Abstract: Automation, information and visualisation of technological processes of energy – consumption systems in hotel objects and wellness centres is an important instrument for energy saving. Also simplicity and transparency of handling the complex systems in these objects is an important issue. Integral planning with energy efficient systems provides minimum costs in function time of the object, reliability, long-life and compatibility for all systems in the object, at low maintenance costs and minimum maintenance personal.

Rewards of AURE (Agency for Rational Energy Consumption) and leadership of Firm Unior d.d., sinking of energy consumption are confirmation for what we have done!

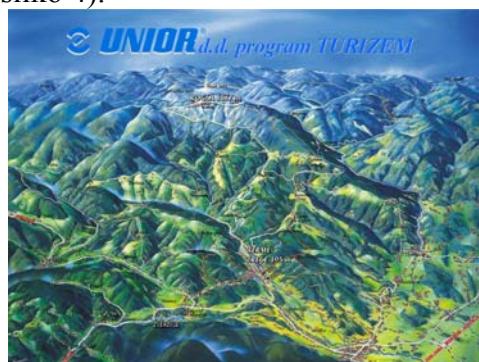
1. Turizem

V industriji, gospodarstvu in tudi turizmu se soočamo z vedno višjimi stroški energije, velikimi investicijami v ekologijo, neizprosno konkurenco in tržno ekonomijo (glej sliko 1).

Z integralnim načrtovanjem gradbenih objektov, energetskih naprav in tehniških sistemov, s spremeljanjem emergentov in z ukrepi racionalne rabe energije-URE, z vgradnjo energetsko varčnih naprav in z uporabo obnovljivih virov energije-OVE uspemo zmanjšati dobavo in porabo energije, vode in kemikalij, zmanjšamo emisije škodljivih snovi v zraku, znižamo stroške in posvečamo večjo skrb za okolje oziroma ekologijo v obeh turističnih centrih (glej sliko 2 in 3).

Pri celovitem načrtovanju turističnih kompleksov sodelujejo vsi subjekti: lastniki, investitorji in uporabniki, projektanti prostorske ureditve, arhitekture, statike in notranje ureditve, strojnih instalacij, elektro instalacij in

bazenske tehnike, dobavitelji opreme in izvajalci del, zunanjji strokovni sodelavci, pripravljalci novih pravilnikov, inšpekcjske službe, fakultete in inštituti, upravni organi... (glej sliko 4).

Slika 1-Zreško Pohorje in program Turizem

Slika 2-Termalno zdravilišče Terme Zreče

Slika 3-Klimatsko zdravilišče, olimpijski in smučarski center KTC Rogla

Slika 4-Organigram sodelovanja subjektov

2. Avtomatizacija tehnoloških procesov

Velik pomen avtomatizaciji, informatizaciji in vizualizaciji tehnoloških procesov namenjajo tudi lastniki in investorji turističnih kompleksov in »wellness« centrov-preventivna skrb za zdravje in dobro počutje gostov.

Za centre dobrega počutja in zdravja-wellness imenujemo odgovornega projektanta, kateri opravi energetski pregled kompleksa in posamezne sistemske enote, investitorju predlaga tehnološko-tehniške rešitve in koordinira načrtovanje, nadzira operativno izvedbo vseh del in zagon energetskih naprav, tehniških sistemov ter krmilno-regulacijskih in nadzornih sistemov.

Pristop pri gradnji objektov, vgradnji energetskih naprav in tehniških sistemov ter postavitevi krmilno-regulacijskih in nadzornih sistemov vsebuje naslednje korake:

- upoštevanje zakonske regulative in nacionalnih programov-zavest lastnikov in investorjev, da smo del Evrope, Slovenije, Zreškega pohorja in Unior-ja in s tem povezani zakoni, pravilniki, standardi, smernice in direktive: gradnja objektov ZGO, načrtovanje bazenov-DIN standardi in SI pravilniki, prezračevanje, ogrevanje in hlajenje-HVAC sistemi, sledenje materialov in postopkov v turizmu-Danski standard HACCP, kvaliteta proizvoda-CE znak, certifikat kakovosti-ISO 9000 in okoljski standard-ISO 14000, nacionalni energetski program-NEP, zakon o varovanju okolja-ZVO, energetski zakon-EZ, obnovljivi viri energije-OVE, ukrepi racionalne rabe energije-URE...

2.1. Energetika:

- pregled gradbenih objektov, energetskih naprav in energetskih dovodov-karakteristični

podatki objektov, spremjanje energetov-poraba energije, vode in kemikalij, pregled tehniških sistemov-glavnih, pomožnih in varnostnih ter obstoječih klimatskih in krmilno-regulacijskih naprav (glej tabelo 1 in [1]),

Poraba energije glede na število nočitev in kopalcev

	1999	2000	2001	2002	2003
celotna raba energije MWh	17.818	17.458	17.606	18.367	20.706
poraba kurilnega olja MWh	4040	3663	3880	3874	3741
Število nočitev	171.265	177.197	181.896	201.267	200.393
Število kopalcev	189.863	212.806	109.843	253.028	255.124

LETNI PRIHRANKI

	Terme Zreče	KTC Rogla	Skupaj Turizem
Terme Zreče	19 %	1750 MWh	17,5 mio SIT
KTC Rogla	12 %	750 MWh	7,5 mio SIT
Skupaj Turizem	17 %	2500 MWh	25,0 mio SIT

ZMANJŠANJE ŠKODLJIVIH EMISIJ (t/leto)

	CO ₂	CO	SO ₂	NO _x	Org. spoj.
Terme Zreče (zem. plin)	134,0	0,015	0,069	0,124	0,096
KTC Rogla (ELKO, propan)	111,0	0,085	0,222	0,085	0,002
Skupaj UNIOR Turizem	245,0	0,100	0,291	0,209	0,098

Tabela 1-Energija, prihranki, zmanjšanje emisij

- strategija energetske učinkovitosti-analiza in pokazatelji ter investicijska primerjava vračanja energije ali OVE, sistemi vračanja energije-zavrnjen zrak in zavrnjena voda (primeri iz prakse),

- ukrepi racionalne rabe energije in OVE-organizacijski ukrepi, izboljšanje gradbene fizike objektov, vgradnja varčnih naprav, vračanje energije-zavrnjen zrak in voda, frekvenčna regulacija elektro motorjev črpališč in telemetrična povezava vrtin z bazeni, programsko vodenje in nadzor vodnih efektov in nočno pranje filterov, vgradnja tipizirane tehniške opreme, digitalne regulacije in krmiljenja-DDC, vizualizacija s sistemom nadzora in vodenja tehnoloških procesov-CNS, usposabljanje tehniškega osebja in predstavitev ukrepov vodstvu podjetja-menedžmentu,

2.2. Projektiranje:

- integralno načrtovanje gradbenih objektov, energetskih naprav in tehniških sistemov: zaključen krog posameznih aktivnosti-tržne potrebe, projektna naloga, idejne rešitve in potrditev sprememb, izdelava projektne dokumentacije, izvedba del, tehnični prevzem in ovrednotenje investicije-kvaliteta izvedbe in končna vrednost (glej sliko 5 in [2], [4]).

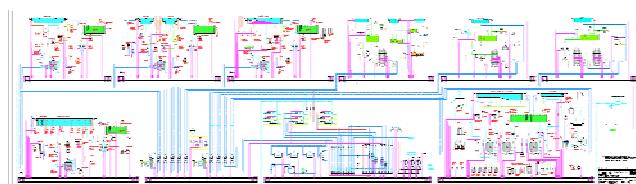

Slika 5-Organigram integralnega načrtovanja

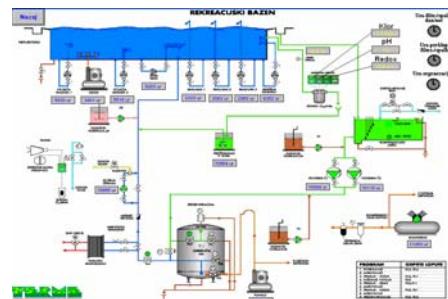
Vodilo celovitega načrtovanja je zavest lastnika in investitorja o pomenu vlaganj in ekonomiki, upoštevanje zakonske regulative in varnosti ljudi, poenotenje opreme in s tem enostavna obvljadljivost vseh kompleksnih sistemov, zanesljivosti delovanja in dolga življenjska doba, modularnost zgradbe, kompatibilnost, fleksibilnosti in komunikacija med tehniškimi sistemi ali podsistemi, malo število zastojev, učinkovita tehnična služba in nižji stroški obratovanja oz. vzdrževanja, učinkovita raba energije in uporaba obnovljivih virov energije, skrbi za okolje in naravo, predvsem pa ponuditi gostom in obiskovalcem dodatne storitve, ustrezno klimo in ugodje, [2] in [4], - izhajamo iz arhitekturne podlage-tlorisa (glej sliko 6) in energetske sheme turističnega centra in sistemskie enote (glej sliko 7), pripravimo tehnološke sheme tehniških sklopov (glej sliko 8), izrišemo blok sheme krmilnikov-DDC (glej sliko 9) in pripravimo povezave na sistem nadzora in vodenja-CNS (glej slike 10, 11, 12).

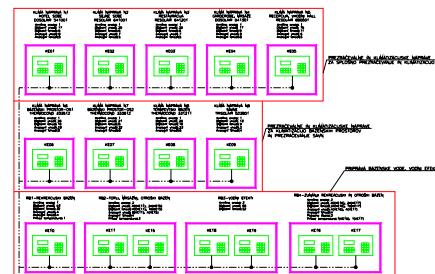
Slika 6-Arhitekturna podloga Terme Zreče

Slika 7-Energetska shema zdravstva z bazeni

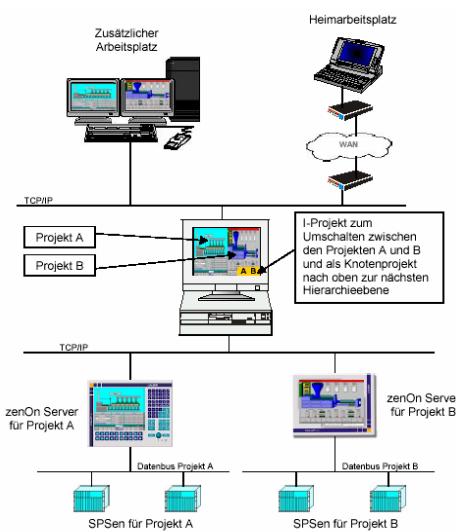
Slika 8-Tehnološka shema bazena z efekti

Slika 9-Blok shema digitalnih krmilnikov

Slika 10-Lokalni sistem nadzora in vodenja

Slika 11-Centralni sistem nadzora in vodenja

Slika 12-Glavni, pomožni in varnostni sistemi

2.3. Ekonomika:

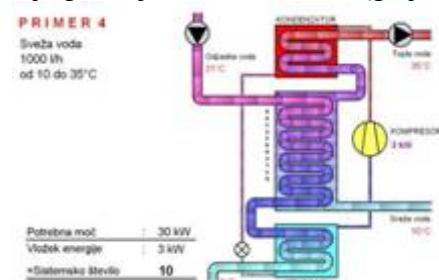
- analize in izračuni o upravičenosti in ekonomiki investicije-naredimo preglednice projektnih podatkov in izmerjenih vrednosti, maksimalnih zasedenosti objektov, primerjave različnih tehnoloških postopkov, ocene investicije, stroške obratovanja, vzdrževanja in uporabe objektov, projektiranje in parametri bazenov po DIN standardih in SI pravilnikih...

Primeri investicij s pozitivnimi učinki:

- primerjava dezinfekcijskih sredstev za bazene: elektroliza, plinasti klor, natrijev in kalcijev hipoklorid-strošek investicije in obratovanja znaša samo polovico vrednosti (glej tabelo 2),

Tabela 2-Dezinfeckcjska sredstva za vodni park

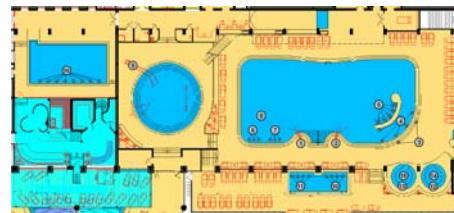
- vračanje energije iz zavrnjenega zraka in vode-investicija povrnjena v dveh letih (glej sliko 13),

Slika 13-Vraćanja energije »wellness« center

- programsko vodenje efektov-zmanjšanje porabe energentov (glej tabelo 3 in sliko 14)

Tabela 3-Program vodenja vodnih efektov

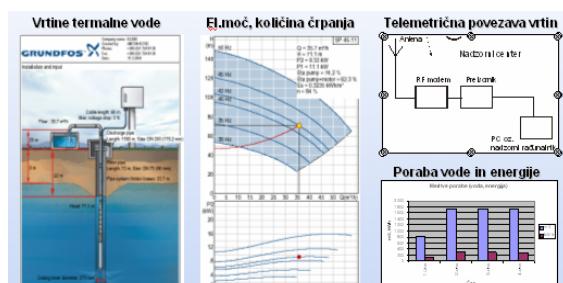
Slika 14-Vodne atrakcije notranjih bazenov

- nočno izpiranje bazenskih filtrov-zmanjšanje konične porabe energentov (glej tabelo 4),

F1	F2	PROGRAM	ODP.LOPUTE
☒	☒	1. FILTRIRANJE	PL2, PL4
☒	☒	2. MIROVANJE	
☒	☒	3. PRANJE - VODA	PL3, PL1
☒	☒	4. NIŽANJE NIVOJA	PL5
☒	☒	5. PRANJE - ZRAK	PL6, PL1
☒	☒	6. MIROVANJE	
☒	☒	7. PRANJE - VODA	PL3, PL1
☒	☒	8. MIROVANJE	
☒	☒	9. PREDFILTRIRANJE	PL2, PL5

Tabela 4-Program regeneracije bazenskih filterov

- frekvenčne regulacije elektro motorjev črpališč, distribucija termalne vode in telemetrična povezava vrtin s kompenzacijami bazenov-znižanje stroškov termalne vode, energije, kemikalij, ur osebja (glej sliko 15),

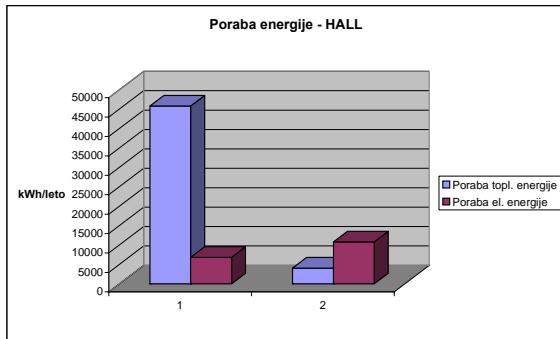
Slika 15-Regulacije in povezave termalnih vrtin

- dekloriranje bazenskih voda in vračanje toplotne energije iz odpadnih voda-boljše delovanje čistilne naprave-ekološki vidik...[1]

2.4 Primeri dobre prakse:

Povečanje učinkovitosti vračanja energije zavrženega medija-zrak:

Primer 1 - regenerativno vračanje toplote
-učinek vračanja>90% (glej graf 1 in sliko 16),

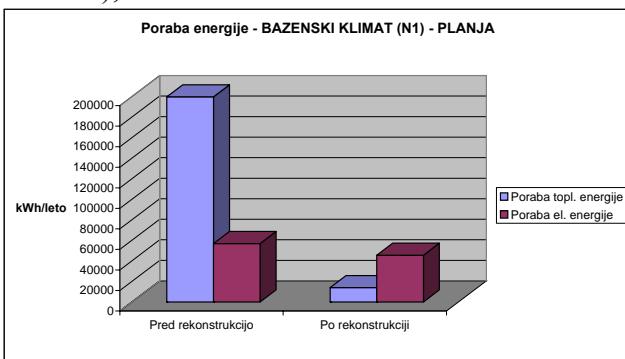

Graf 1-Poraba energije klimatske naprave Hall

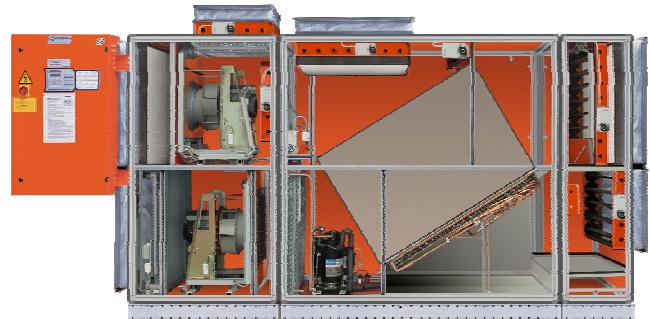

Slika 16-Klimatska naprava Hall Terme Zreče

Primer 2 - rekuperativno vračanje toplote
-skupni učinek vračanja 90-95% (glej graf 2 in sliko 17),

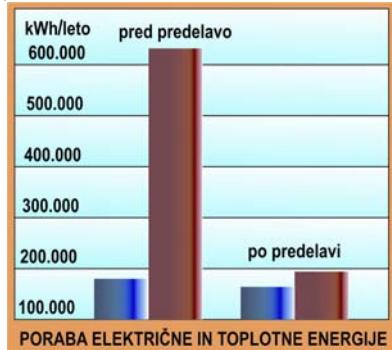
Graf 2-Poraba energije klimatske naprave bazen

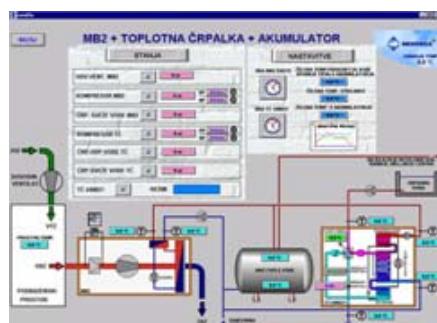
Slika 17-Klimatska naprava za notranje bazene

Povečanje učinkovitosti vračanja energije zavrženega medija-zrak in voda:

Primer 3 - toplotna črpalka in rekuperator-skupno grelno število znaša 10,8 (glej graf 3 in sliko 18),

Graf 3-poraba električne in toplotne energije

Slika 18-Vračanje energije wellness centra

Avtomatizacija termalnih vrtin in bazenov:

Povečanje učinkovitosti delovanja vrtin, distribucije in obdelave termalne vode

Primer 4-frekvenčne regulacije in ukv povezave vrtin-zniževanje porabe EN (glej sliko 15),

Nadzor in vodenje energentov hotelskih sob:

Zavržen medij: zrak in voda (razsvetljava, ostali porabniki, toplotna in hladilna energija, SOS...)

Primer 5-centralni nadzor in vodenje energije hotelskih sob (glej sliko 19),

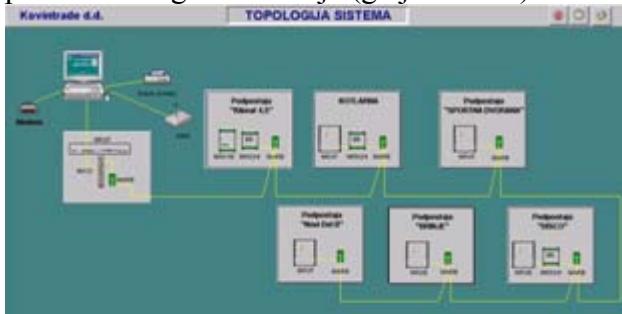

Slika 19-Nadzor in vodenje energetov sob

Rekonstrukcija kotlovnice, topotnih podpostaj in klimatskih naprav:

Zavrnjen medij: topotna energija, zrak in voda

Primer 6-nadzor in vodenje dobave energije za posamezne ogrevalne veje (glej sliko 20).

Slika 20-Rekonstrukcija kotlovnice KTC Rogla

2.5. Ekologija [1], [5]

Najpomembnejši projekti s področja ekologije so:

- bazeni: elektrolizna naprava za izdelavo klora in dekloriranje odpadnih voda (glej sliko 21),
- kuhinje: oljni lovilci za zadrževanje maščob,
- pralnice: zadrževalniki odpadnih voda,
- turistični center, naselje ali objekt: čistilne naprave-centralne ali lokalne (glej sliko 22)...

Slika 21-Elektroliza in dekloriranje bazen.voda

Slika 22-Čistilna naprava KTC Rogla, 2000 PE

2.6. Planirani ukrepi-obdobje 2005 do 2010

- SPTE-kogeneracijska naprava Terme Zreče,
- Sistem dovoda termalne vode in priprave bazenskih voda, Terme Zreče (vrtine B3-B2, kompenzacija, strojnica zunanjih bazenov S2, klorna postaja...)
- Vračanje topotne energije: strojnic, tušev in bazenskih voda, Terme Zreče,
- Prezračevanje in vračanje TE: kuhinje in pralnice, Terme Zreče in KTC Rogla
- OVE - geotermalna energija, lesna biomasa, energija sonca in vetra-Terme Zreče, KTC Rogla, RTC Krvavec in MRC Rimske toplice...

2.7. Soproizvodnja električne in topotne energije-SPTE ali kogeneracijska naprava

SPTE-soudeležba TPF v investiciji in delitev realiziranega prihranka 88.000 EUR/leto.

Slika 23-Kogeneracijska naprava Terme Zreče

3. Sklep

Za izvajanje ukrepov s področja učinkovite rabe energije smo se v programu Turizem odločili predvsem zaradi gostov in obiskovalcev, ki jim želimo ponuditi prijetno bivanje, dodatne

storitve in zagotavljanje ustreznih mikroklimatskih razmer v prostorih turistično-thermalnih kompleksov, obenem pa skrbeti tudi za okolje in biti z vidika specifične porabe energije na nočitev, gosta ali sobo primerljivi z razvitetimi državami Evrope.

Omenjene cilje želimo doseči že od leta 1994, v odbobju od 1998 do 2000 pa smo opravili tudi analizo trga, bhjihove konkurence in izvajalcev tovrstnih storitev ter sprejeli program celovitega pristopa projektiranja, optimizacije rabe energije in usklajenosti delovanja vseh tehniških sistemov [6], [7], [8] in [9].

Za dosežke na področju energetike, ekonomike in ekologije smo prejeli nagradi AURE 2003-za prispevek k energetske učinkovitosti v podjetju in AURE 2004-energetsko učinkovito podjetje in energetska menedžer leta, katere podeljujeta revija Gospodarski vestnik in Agencija RS za učinkovito rabo energije (glej slike 24 in 25).

Slika 24 - AURE 2003-priznanje za prispevek k energetske učinkovitosti v podjetju

Slika 25 - AURE 2004-Energetsko učinkovito podjetje in priznanje energetska menedžer leta

4. Literatura

- [1] *Tachenbuch fuer Heizung und Klimatechnik 97/98*, Recknagel, Sprenger, Schramek, 1997
- [2] *Ogrevanje in klimatizacija zgradb*, J. Krope, P. Novak, 1997
- [3] *Gospodarnost izkoriščanja geotermalne energije*, Miklavž Kržan, 1988
- [4] *Planung von Schwimbaedern*, Kramer Tascenbücher für die Praxis, 1989
- [5] *Pravilnik o topotni zaščiti in učinkoviti rabi energije v stavbah*, (Ur.l.RS 42/02)
- [6] Anton Jančič, *Energetsko učinkovit Unior-program Turizem*, Agencija RS za učinkovito rabo in obnovljive vire energije, maj 2004
- [7] EGES-Energetika Gosporarstvo Eekologija Skupaj, Podelitev nagrad energetska učinkovito podjetje/projekt 2004 in Energetska učinkovitost, ekologija in turizem z roko v roki, 2 in 3/2004
- [8] *Delo-Upravljanje z energijo*, Energija, ekologija in ekonomija, Franc Furland, Oglasna priloga, sept.2004
- [9] Revija Energetik - Menergin energetski sladkorček, Prezračevanje, klimatizacija in ogrevanje hotela Planja na Rogli, Simon Tihec, marec 2004